

Dario Fo: «Lucrècia Borja no va tenir relacions íntimes ni amb el seu germà ni amb el seu pare»

Autor: Ángel Gómez Fuentes

Data de publicació: 05-06-2015

L'escriptor, premi Nòbel de Literatura, rehabilita la blasmada figura de la filla del Papa Alexandre VI a la seva primera novel·la, «Lucrècia Borja, la filla del Papa».

Als seus 88 anys, Dario Fo (Sangiano, 1926) parla amb la vitalitat i lucidesa d'un trentanyenc, sobretot perquè l'entrevista gira a l'entorn d'un personatge que l'ha apasionat, fins al punt de rescabalar-lo de la infàmia i rehabilitant-lo en la seva primera novel·la: Lucrecia Borgia, la filla del Papa (editada en espanyol per Siruela)

La filla il·legítima del cardenal Roderic Borja (Xàtiva, València, 1431-Roma, 1503), que va ser Papa entre 1492 i 1503 amb el nom d'Alexandre VI, ha passat a la història com a culpable dels pitjors crims: una dona perversa, promíscua i afamada de sexe i poder, que va estar casada tres vegades, un marit assassinat, un altre obligat a exiliar-se i un fill il·legítim. Contràriament a aquesta versió de la llegenda negra, el dramaturg, actor, escriptor, escenògraf i Premi Nobel de Literatura 1997 ens fa un retrat de Lucrècia Borja com el d'una dona extraordinària, intel·ligent i plena de coratge.

-Vós heu estat sempre molt crític amb l'Església i la política, per què us ha interessat escriure un llibre sobre Lucrècia Borja? Com va néixer la idea?

-Havia llegit llibres i vist pel·lícules i sèries de televisió que s'ocupaven de Lucrècia Borja. Però eren històries falses, disfressades per a obtenir l'efecte que un cert públic vol: el d'una dona que mostra una existència desenfrenada a partir de la sexualitat duta a l'extrem i a partir del seu comportament social i polític. Però jo he volgut desemmascarar aquestes mentides.

-No amagueu en el llibre que Alexandre VI i el seu fill Cèsar van ser uns cíncics i uns despietats, pero ahora reflectiu que el Papa Borja pretenia construir un futur i una cultura, que aspirava a deixar a la posteritat quelcom d'extraordinari. En

aquest sentit, heu destacat la personalitat d'Alexandre VI com un home cultíssim. En subratlleu el contrast amb els polítics d'avui, amb els quals sou molt crític perquè no tenen cap interès per la cultura, la preocupació dels quals és continuar en el poder. Què ho fa que només sobre els Borja s'hagi accentuat i propagat la llegenda negra? Per què aquesta desinformació?

-Es veritat que els Borja, d'una banda, van ser despietats. Cèsar era un criminal que va assassinar el seu propi germà perquè li produïa enuig. Hi ha històries aterridores en els Borja Però s'ha provat de fer-los passar tots pel mateix adreçador. I això és injust, perquè no es cert. L'actitud de Lucrecia és de gran dolor i desesperació per les infàmes que van cometre en alguns moments el seu pare i el seu germà Cèsar.

Abandonar privilegis

-Precisament Lucrecia, que coneixia les falsedats que circulaven sobre ella i els Borja, arriba a encarar-se amb son pare i a criticar-lo. Parleu del fet que el papa Alexandre VI va tenir una gran crisi. Com hi va influir Lucrecia?

-Les crítiques que ella engegava amb coratge contra el pare, duen aquest a convocar cardenals i bisbes per a dir-los: «Això no pot continuar així», bo i advertint-los que calia partir de zero i abandonar privilegis, uns certs drets i grans riqueses. Això és un fet autèntic, però ha estat censurat i mai mencionat.

-De Lucrecia en ressalteu la seva humanitat la seva intel·ligència, la seva cultura i coratge. Llevat d'aquestes qualitats, què és el que us ha cridat més l'atenció d'entre els capteniments de Lucrecia menys coneguts?

-Lucrecia era una apassionada estudiosa de Sant Bernardí i de Santa Caterina de Siena. El 1512 va fundar un convent revolucionari per a ajudar les dones. Va arribar a crear el primer Mont de Pietat per als pobres. Va promoure la revisió de processos per a pobres engarjolats. S'interessava per la salut i les malalties dels més desfavorits.

Obscenitat portada a l'extrem

-Això no obstant, expliqueu que la realitat sobre Lucrecia ha estat massacrada. Quines històries falses sobre ella us semblen més abominables i com és possible que algú les hagi pogut inventar?

-Em deplauen profundament aquestes històries segons les quals enverinava amants i tenia relacions íntimes amb el germà i el pare. Son infàmes. L'especulació ja es va encetar al segle XVI: alguns escriptors van aplegar històries gregues i romanes i les van plasmar com una fotocòpia en Lucrecia i van elevar la seva obscenitat i sexualitat al sùmmum.

-«Lucrecia Borja, la filla d'un Papa» ha estat un éxit de vendes a Itàlia. Como raoneu aquest interès pel personatge?

-La gent vol i necessita conèixer la veritat i la gent se sent contenta quan s'eliminen falsedats i hipocresies. Quan es conta una història vertadera, la gent fa costat a l'autor i s'implica també en l'obra.

-Us va casar el 1954 amb l'actriu, escriptora i activista política Franca Rame (va morir a Milà el 2013). Entre d'altres facetes d'ella s'ha destacat que anava a les presons, s'ocupava dels malalts i cercava la justícia social (el 1973 va ser segrestada i violada per un grup d'extrema dreta). Fins a quin punt aquesta novel·la sobre Lucrecia Borja és un homenatge a Franca Rame?

-És un homenatge involuntari, perquè no hi pensava, en això. Però és veritat que molta gent m'ha fet notar que en l'elogi al coratge de Lucrecia, de la seva intel·ligència, de la seva sensibilitat i de la seva cultura, hi ha un homenatge a Franca. Però és involuntari. (Mentre respon, Dario Fo es mostra emocionat en parlar d'una dona que ho ha estat tot en la seva vida i hi segueix estant).

S'ha iniciat l'entrevista amb una pregunta del Premi Nobel: «Com van les vendes del meu llibre a Espanya?». Està content, perquè l'obra ha estat editada fins i tot a la Xina. I assegura que, malgrat la llegenda negra, la seva veritat sobre Lucrecia Borja és indiscutible, «perquè he fet una recerca molt seriosa amb els meus col·laboradors i n'he citat les fonts».

Ángel Gómez Fuentes / Corresponsal a Roma del diari ABC

Article original publicat al diari ABC el 16 de desembre del 2014

Dario Fo, amb el seu llibre